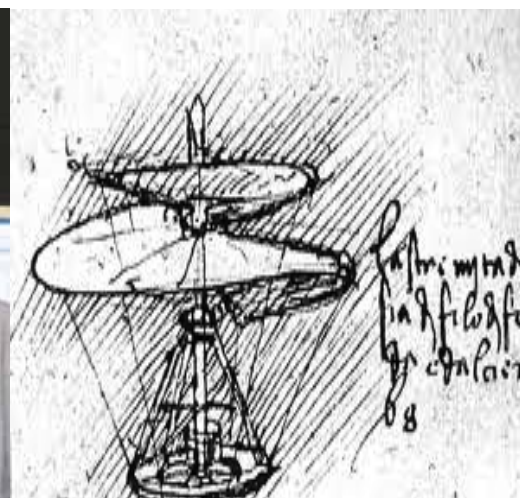

Miquel Rigola: «La història de la ciència és una assignatura pendent a casa nostra»

Miquel Rigola ha cobert un itinerari professional intens que l'ha dut des de la gestió en l'empresa privada fins a la universitat, incloent una experiència de quatre anys en un organisme de l'ONU, a Viena. Un cop jubilat de la carrera docent, treballa en una història de la ciència i la tecnologia en català.

«Tenim per costum reduir la revolució científica a les figures de Copèrnic o Galileu, però quan hi busseges una mica t'adones que és una qüestió molt més àmplia.» Ho explica Miquel Rigola, enginyer químic de formació i de vocació, una especialitat que li ha servit per navegar pel món de l'empresa i pel de la universitat. Rigola, que després de llicenciar-se en química i farmàcia va cursar estudis avançats a França i a Anglaterra, va dedicar-se a la gestió i el planejament des de la direcció general de diverses companyies relacionades amb el sanejament de les aigües residuals. A mitjan anys noranta, en la seu vienesa de l'ONU, va exercir de responsable de diferents programes de desenvolupament destinats a la formulació i revisió de projectes relacionats amb el medi ambient i l'energia. Paral·lelament, ha estat assessor de la Generalitat de Catalunya en matèria de residus. En una tercera etapa, ha estat professor d'enginyeria química i gestió ambiental a la Universitat de Girona, i un dels fundadors del grup de recerca LEQUIA. Ara treballa en una història de la ciència i la tècnica en català, «una afició que amb la jubilació ha esdevingut un objectiu específic».

La història de la ciència: assignatura pendent

«La història de la ciència és una assignatura pendent a casa nostra; és poc reconeguda i els currículums docents no acostumen a tenir-la en compte.» Contràriament, Miquel Rigola és del parer que les assignatures de l'àmbit tècnic i científic haurien d'incorporar una explicació de la tradició que les ha dut fins a l'actual estat de l'art. «L'habitual manera d'ensenyar fa considerar a l'estudiant que el que li ensenyen ha existit sempre, i en canvi, el coneixement científic i tècnic és fruit d'un procés lent en què hem après

els uns dels altres», comenta. Rigola opina que incorporar la història de la ciència i de la tècnica als estudis és una feina que han de fer els mateixos científics i tecnòlegs. A més, «saber com s'arriba al coneixement que estem impartint ha de facilitar-nos la comprensió de la realitat i fer-la entendre als altres». És per aquest motiu que «qualsevol assignatura hauria de dedicar una petita part del seu temps a explicar-se». Preguntat sobre si l'actual hiperespecialització dels àmbits d'estudi pot dificultar una contextualització històrica del coneixement, contesta que no ha de suposar-ne un fre però que cal que hi hagi un cert interès per explicar-la.

Fins ara la història de la ciència i de la tècnica havia estat per a aquest enginyer una afició personal, un aprofundiment en aspectes que anaven interessant-lo a mesura que avançava en la seva trajectòria professional. Avui ha esdevingut un objectiu específic, sobretot des del moment en què va prendre consciència que no existeix una panoràmica completa de la història de la ciència en català. La redacció, però, planteja problemes, perquè els avenços no són lineals i, per tant, el discurs es desplega en diverses dimensions, tant en el temps com en l'espai. «Et trobes que els descobriments en una disciplina concreta provoquen avenços en una altra de diferent i, encara, troballes que triguen molt de temps a cristal·litzar al costat d'unes altres que evolucionen fugaçment.»

De moment, Rigola acumula dades, les ordena i les contrasta. No se sent capaç de triar un descobriment per damunt dels altres: tots els considera importants. Una esmena sí que la fa, a Leonardo da Vinci, el qual qualifica de «geni per la capacitat de representar de manera gràfica les seves idees, tot i que no sempre fa una selecció científica encertada». En aquest sentit, l'enginyer fa referència al fet que, quan el toscà va imaginar la màquina voladora, li va aplicar, erròniament, una rosca de diàmetre creixent, que seria útil en un fluid com l'aigua. Ignorava, tanmateix, el sistema emprat pels molins de vent, que s'havia demostrat des de feia temps que era la solució per accionar un fluid com l'aire.